

BSOBAC 4 Bacheloroppgave

Bacheloroppgave

Medienes respons til forslaget om å avkriminalisere sexkjøp

University of
Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i sosialt arbeid

UIS mars 2023

Kandidatnummer: 4057

Antall ord: 9998

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	3
1.1 VALG AV TEMA OG FORMÅLT MED OPPGAVEN	3
1.2 PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLINGEN	4
2. REDEGJØRELSE AV SEXKJØPSLOVEN	4
2.1 KRIMINALISERING AV SEXKJØP	4
2.2 LOV OM STRAFF (LOV 20. MAI 2005. NR. 28 HERETTER STRAFFELOVEN-STRL.) § 316.....	5
2.2 SAMMENHENG MED ANDRE LOVER	7
2.4 POLITISKE OG FAGLIGE SYNSPUNKTER TIL SEXKJØPSLOVEN	7
3. KUNNSKAPSGRUNNLAG	8
3.1 RETTIGHETSORGANISASJONERS STÅSTED TIL PROSTITUSJON	8
3.2 BOURDIEU: KILDE TIL MAKT	10
4. METODE	12
4.1 VALG AV METODE OG VITENSKAPSTEORETISK POSISJONERING.....	12
4.2 DATAINNSAMLING OG VALG AV DOKUMENT.....	13
4.2.1 Inklusjons- og eksklusjonskriterier.....	13
4.2.2 Validitet og reliabilitet.....	17
4.3 ANALYSE.....	18
4.3.1 Tematisk analyse: seks faser	18
5. PRESENTASJON AV FUNN	20
5.1 INFORMANTER SOM ER KRITISKE TIL LOVFORSLAGET	20
5.1.1 Argumenter grunnlagt i forskning og erfaring.....	20
5.1.2 Argumenter grunnlagt i følelser og meninger.....	21
5.2 INFORMANTER SOM STØTTER LOVFORSLAGET	22
5.2.1 Argumenter grunnlagt i forskning og erfaring.....	22
5.2.2 Argumenter grunnlagt i følelser og meninger.....	23
6. DISKUSJON	25
6.1 INFORMANTER SOM ER KRITISKE TIL LOVFORSLAGET	25
6.2 INFORMANTER SOM STØTTER LOVFORSLAGET	27
7. KONKLUSJON	29
8. LITTERATURLISTE	30

1. Innledning

1.1 Valg av tema og formålt med oppgaven

Debatten om kriminalisering av kjøp av seksuelle tjenester har pågått i mange år og har gjennom mediebildet blitt gjenstand for mye oppmerksomhet. Den norske tilnærmingen til prostitusjon er ment å skjerme sexarbeidere fra kriminalisering, mens sexkjøperen skal begrenses og bekjempes (Rasmussen et al., 2014, s. 11). På en annen side er det mange som mener at sexarbeiderne er de som blir hardest rammet av lovverket. Den 19. desember 2022 kom Straffelovrådet med forslag om å avkriminalisere sexkjøpsloven etter oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet (NOU 2022:21, s. 40). Begrunnelsen til lovforslaget var på knappe to sider, noe som skapte sterke reaksjoner i mediene. For å bistå i arbeidet med prostitusjon er det nødvendig med kunnskap på området. Prostitusjon er et mangfoldig og komplekst fenomen som genererer utfordringer til det faglige feltet i sosialt arbeid (Ayuste et al., 2016, s. 204). Det er dermed behov for avklaring og informasjon om prostitusjon for å menneskeliggjøre de prostituerte. Formålet med denne oppgaven er å sammenstille ulike argumenter som kommer frem i debatten etter lovforslaget fra Straffelovrådet. Informantene som blir identifisert i mediene snakker på vegne av personer som selger seksuelle tjenester. De prostituerte vil på den måten kunne snakke med flere stemmer for å påvirke den politiske debatten. Å skape en arena der de prostituertes stemme blir hørt, er et viktig prinsipp i samfunnet og for prostitusjonsmiljøet selv.

Ved å benytte seg av kronikker får man tilgang til argumenterende og opplysende tekster som skal bringe ny innsikt og nye perspektiver (Hågvar, 2022). Et godt redskap for å se på ulike forståelser rundt tematikken ble dermed å bruke mediernes dekning. «Mediene blir omtales gjerne som den fjerde statsmakt eller samfunnsmakt» (Hanssen et al., 2018, s. 291). Det skal ifølge Hanssen (et al., 2018, s. 291) utgjøre et korrektiv til de tre andre statsmaktene. Retten til å uttale seg offentlig er en grunnleggende rettighet for alle, og kommer til uttrykk gjennom ytrings- og trykkefriheten (Hanssen et al., 2018, s. 292). Mediene blir her en viktig arena for meningsytringer og gir innbyggerne bakgrunn for å danne egne meninger og demokratiske valg. Videre er mediene med på å forme vår forståelse av samfunnsforhold og samfunnsproblemer ved å sette politiske saker på dagsorden (Hanssen et al., 2018, s. 292). På den måten vil mediene være med på å danne politiske debatter om kritikkverdige forhold i samfunnet.

1.2 Presentasjon av problemstillingen

For å utforske medierespons på Straffelovrådets lovforslag om å avkriminalisere straffelovens § 316, har jeg formulert følgende problemstilling: **Hvilke responser på lovforslaget kan identifiseres i norske medier og hvilke argumenter legges til grunn for ulike ståsted til avkriminalisering av straffeloven § 316?**

2. Redegjørelse av sexkjøpsloven

Jeg vil i dette kapittelet forklare bakgrunn for innføringen og utviklingen av loven. Videre vil jeg ha en kort gjennomgang av sexkjøpsloven og sammenhengen til andre sentrale lover. Til slutt blir det presentert noen politiske og faglige synspunkter rundt sexkjøpsloven.

2.1 Kriminalisering av sexkjøp

Det har ved flere anledninger blitt vurdert et forbud mot kjøp av seksuelle tjenester fra voksne. Lovforslaget ble vurdert av Justisdepartementet både i 1982-83 og 1986-87. Det ble gjennomført en bred høringsrunde i forbindelse med vurderingen i 1982-93. Lovforslaget ble igjen frarådet av justisdepartementet i 2000, men i proposisjonen ble det uttalt at de ville vurdere spørsmålet på nytt etter to år (Prop. 48 (2007-2008), s. 1). Bakgrunnen for dette var som følge av Sveriges innføring av loven året før. Justisdepartementet ønsket dermed en ny vurdering av lovforslaget etter hvert som flere erfaringer fra Sverige forelå (Prop. 48 (2007-2008), s. 1). Det ble i 2003 nedsatt en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag fra justisdepartementet å blant annet samle informasjon som talte for eller imot kriminalisering av kjøp av seksuelle tjenester. Gruppen hadde som formål å bidra til et bedre kunnskapsgrunnlag enn det de hadde den gang. Arbeidsgruppens evaluering ga ikke konkrete anbefaling om hvorvidt kjøp av seksuelle tjenester bør kriminaliseres, men var kritiske til effekten av Sveriges innføring (Skarstein, 2008, s. 7).

Det var ikke før i 2008 flertallsregjeringen bestående av Arbeiderpartiet, Sosialistisk venstreparti og Senterpartiet gikk inn for å kriminalisere kjøp av seksuelle tjenester fra personer over 18 år (Prop. 48 (2007-2008), s. 2). Loven trådte i kraft 1. januar 2009 med et særlig ønske om å bekjempe menneskehandel og prostitusjon (Rasmussen et al., 2014, s.13). Målsettingen med loven var å «bidra til å endre holdninger, reduserer etterspørselen og dermed markedet for prostitusjon, og være med på å forhindre at kvinner og menn drives til

prostitusjon eller utsettes for menneskehandel» (Rasmussen et al., 2014, s. 21). Det ble klart at straffebestemmelsen bare skulle ramme den som kjøper seksuelle tjenester, og ikke den som selger (Skarstein, 2008, s. 7). Loven karakteriseres som «den nordiske modellen» som beskriver den felles tilnærmingen til kriminalisering av sexarbeid som kjennetegnes i de nordiske landene Sverige, Norge og Island (Amnesty International, 2017).

I etterkant av innføringen oppsto det bekymring for virkningen lovforbudet hadde på personer som solgte seksuelle tjenester. Dette førte til at Vista Analyse i 2013 fikk i oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet å gjennomføre en evaluering av loven. I rapporten konkluderte de med et «forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester demper etterspørselen og bidrar dermed til å redusere omfanget av prostitusjon i Norge» (Rasmussen et al., 2014, s. 7). De forklarte videre at forbudet i kombinasjon med straffelovens §§ 315 og 257 bidrar til å gjøre Norge til et mindre attraktivt land for prostitusjonsbasert menneskehandel, enn det som hadde vært tilfelle uten disse lovene (Rasmussen et al., 2014, s. 7). De fant ingen indikasjon på at vold mot prostituerte hadde økt som følge av kriminaliseringen (Rasmussen et al., 2014, s. 7).

Etter nærmere oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet ble Straffelovrådet i 2019 oppnevnt for å utrede og legge frem forslag om endringer i straffelovgivningen (NOU 2022:21, s. 17). Etter rådets syn legger de frem et forslag om å avkriminalisere straffelovens § 316 om kjøp av seksuelle tjenester for voksne, såfremt handlingen ikke omfattes av straffelovens kapittel om seksuallovbrudd (NOU 2022:21, s. 290). Et sentralt prinsipp i vurderingen er av hensyn til vernet av den enkeltes seksuelle selvbestemmelsesrett. De mener at det å inngå en avtale om seksuelle hendelser under forutsetning av at den ene part yter et gode, er innenfor det den enkelte er fri til å bruke sin seksuelle selvråderett til (NOU 2022:21, s. 294). Det blir videre vist til skadepotensialet og skadefølgingsprinsippet på bakgrunn av Amnesty International tale for avkriminalisering (NOU 2022:21, s. 295). Mot slutten av rapporten hevder de at forbudet mot hallikvirksomhet i § 315 egner seg til å begrense prostitusjonsmarkedet (NOU 2022:21, s. 298).

2.2 Lov om straff (lov 20. mai 2005. nr. 28 heretter straffeloven-strl.) § 316

For å kunne forstå det nye lovforslaget om en avkriminalisering av sexkjøpsloven vil jeg introdusere den gjeldende sexkjøpsloven i dagens rettssystem. Den gjeldende rett er straffeloven § 316 om kjøp av seksuelle tjenester fra voksne og lyder:

«Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som

a.) skaffer seg eller en annen seksuell omgang eller handling ved å yte eller avtale vederlag,

b) oppnår seksuell omgang eller handling ved at slikt vederlag er avtalt eller ytet av en annen, eller

c) på den måten som beskrevet i bokstav a eller b får noen til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv».

Bokstav a) viser til at dersom forhold skal være omfattet av loven må bindeleddet mellom partene være selve utvekslingen av seksuelle tjenester mot vederlag. «Faste kunder» faller inn under loven, men dersom kundene i større grad har karakter som vanlige parforhold vil de ifølge forarbeidene falle utenfor, jf. Ot.prp.nr. 48 (2007-2008) s. 18. Ordlyden «yte eller avtal» viser til at vederlag ikke nødvendigvis behøver å være betalt før loven trer i kraft. Det vil dermed være tilstrekkelig at vederlag er avtalt, og behøver ikke å komme eksplisitt til uttrykk.

Bokstav b) kommer til anvendelse dersom den som oppnår den seksuelle omgangen ikke er den samme som har ytet eller avtalt vederlag for handlingen (Prop. 48 (2007-2008), s. 18). Det er den som oppnår den seksuelle handlingen som straffes etter denne bestemmelsen.

Bokstav c) rammer de tilfeller der gjerningspersonen yter eller avtaler vederlag og på denne måten får noen til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv (Prop. 48 (2007-2008), s. 18).

Bestemmelsen har en praktisk betydning for prostituerte over 18 år (Prop. 66L (2019-2020), s. 50). Seksuell omgang eller handling mot vederlag med personer under 18 år straffes etter straffelovens § 309, kjøp av seksuelle tjenester fra mindreårige. Straffeloven § 309 har en vesentlig strengere strafferamme og videreføres i det nye lovforslaget. Det har blitt gjort visse strukturelle og språklige endringer, men er uten realitetsbetydning (NOU 2022:21, s. 313).

Strafferammen for straffeloven § 316 er bot eller fengsel inntil ett år, eller begge deler (Prop. 66L (2019-2020), s. 50). Formuleringen «den som» viser til at bestemmelsen gjelder uavhengig av partenes kjønn eller alder. Dersom handlingen har begått i utlandet, kan en likevel bli straffet i Norge, jf. strl. § 5 første ledd nr. 9.

2.2 Sammenheng med andre lover

I sammenheng med sexkjøpsloven finner vi ulike lover som retter seg mot det samme markedet. Det gjelder straffelovens §§ 316 *kjøp av seksuelle tjenester fra voksne*, 315 *hallikvirksomhet og formidling av prostitusjon*, 309 *kjøp av seksuelle tjenester fra mindreårige* og 257 *menneskehandel*. Lovene retter seg imidlertid mot ulike sider ved markedet. Straffelovens §§ 316 og 309 retter seg mot kriminalisering av handlinger knyttet til kjøp av seksuelle tjenester. Straffelovens § 315 gjør det ulovlig å fremme prostitusjon eller leie ut lokaler som skal brukes til prostitusjon. Forbudet i § 257 følger av kriminalisering dersom en behandler mennesker som varer som kan kjøpes og selges med ulike formål (Rasmussen et al., 2014, s. 17). Den sistnevnte loven omfatter blant annet prostitusjon, men er vesentlig mer vidtrekkende da den også inneholder tvangsarbeid eller tvangstjenester som tiggning, krigstjenester i utlandet og fjerning av organer (Politiet, u.å.). På bakgrunn av Straffelovrådets forslag om en avkriminalisering av straffelovens § 316, legger jeg hovedvekten av oppgaven på denne loven.

2.4 Politiske og faglige synspunkter til sexkjøpsloven

Meninger rundt kriminalisering av seksuelle tjenester er svært delt i politiske og faglige miljøer. De politiske partiene Sv og Rødt ønsker å håndheve og styrke sexkjøpsloven, mens partiene Høyre, Venstre og Frp støtter forslaget om å fjerne forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester. Senterpartiet har tidligere programfestet at de ønsket å opprettholde sexkjøpsloven, men har i de senere tid åpnet for debatt for å vurdere saken. Arbeiderpartiet og MDG er og åpne for å evaluere loven på ny (NTB, 2023).

Amnesty International er en internasjonal bevegelse som kjemper for å fremme universelle menneskerettighetene (Amnesty International, 2017). I 2016 fremla Amnesty International en rapport om beskyttelse av sexarbeidere fra menneskerettighetsbrudd og mishandling.

Rapporten konkluderer med at «Norway is not implementing its international obligations to respect, protect and fulfil the rights of people who sell sex» (Amnesty International, 2016, s. 8). I rapporten kommer det frem at sexarbeider i Norge må leve med vold og overgrep, og opplever diskriminering og marginalisering. Som et tiltak for å stanse vold og utnyttelse av sexarbeidere anbefaler Amnesty å avkriminalisere kjøp og salg av seksuelle tjenester (Amnesty International, 2016, s. 9). De oppfordrer myndighetene til å endre tilnærmingen til

det kommersielle sexmarkedet slik at hensynet til sexarbeiderens menneskerettigheter kommer i fokus (Amnesty International, 2017).

3. Kunnskapsgrunnlag

Valg av kunnskapsgrunnlag er til dels utviklet i relasjon til min problemstilling og dels et resultat av arbeidet med den tematiske analysen. For å belyse problemstillingen vil det empiriske materialet knyttes til rettighetsorganisasjoner med ulike ståsted til prostitusjon og Bourdieus teori om kapital. Jeg mener det vil være nyttig å se på Bourdieus forståelse av kapital som gir organisasjonene mulighet til å representere den prostituertes stemme i den politiske debatten. Bourdieus viser til et høyere nivå av kapital gir en større mulighet for å utøve kontroll. Autorative personer har dermed mulighet til å kontrollere flyten av informasjon og makten i en gruppe (Skilbrei, 2016, s. 192).

3.1 Rettighetsorganisasjoners ståsted til prostitusjon

For personer som selger sex har kampen for å bli anerkjent som arbeider vært en av de mest kontroversielle rettighetskampene de siste tiårene (Skilbrei, 2016, s. 183).

«Sexarbeiderbevegelsen» ble etablert med et ønske om å påvirke utviklingen av prostitusjonslovgivningen og bekjempe stigmaet rundt sexsalg. Bevegelsen har sitt utspring fra USA og Europa på begynnelsen av 1970-tallet og spenner i dag over flere kontinenter. Bevegelsen ønsker i utgangspunktet en avkriminalisering av sexkjøpsloven.

Sexarbeiderbevegelsen «består av koalisjoner av nasjonale og regionale interesseorganisasjoner og fagorganisasjoner for personer som selger sex» (Skilbrei, 2016, s. 183). Flere steder har bevegelsene blitt etablert i forbindelse med myndighetens initiering og finansiering av individuelle og gruppebaserte tiltak og midler til prostitusjonsfeltet. I Norge ble interesseorganisasjonen PION etablert for å bemektige personer i prostitusjon slik at de ble flinkere til å beskytte seg mot smitte og lære om sikrere sex. Bevegelsens rettighetskamp har som formål å sikre fundamentale rettigheter for personer som selger sex. Det argumenteres for at «de prostituerte både skal få anerkjennelse for sitt valg og rett til å fatte et slikt valg, rett til omfordeling gjennom en omdefinering av prostitusjon til å bli ansett som arbeid og en forståelse av prostitusjon som et levebrød» (Skilbrei, 2016, s. 184). De fremviser ikke bare krav om avkriminalisering, men også krav om beskyttelse av sexarbeidere som

arbeidstakere og beskyttelse av deres menneskerettigheter (Skilbrei, 2016, s. 187). Bevegelsen krever og frihet fra diskriminering, stigmatisering og rett til seksuell autonomi.

Organisasjoner som har alliert seg med sexarbeiderbevegelsen har et helse- og menneskerettighetsfokus hvor skadereduksjonsprinsipp står som det viktigste virkemiddelet for å sikre helse og rettigheter (Skilbrei, 2016, s.188). Organisasjonene Amnesty International og WHO er blant noen av organisasjonene som er tilhenger av sexarbeiderbevegelsen og som på den måten er opptatte av å stadfeste sin posisjon når det kommer til rettighetene til de prostituerte (Skilbrei, 2016, s. 188).

Samtidig som sexarbeiderbevegelsen vokste frem, har det vært en fremvekst av organisasjoner som består av personer som har «overlevd» prostitusjon (Skilbrei, 2016, s.184). Slike organisasjoner karakteriseres som overlevendebevegelsen, og kan identifiseres i en rekke ulike land. I Norge er ikke begrepsbruken like vanlig, noe som gjør at vi ikke har en slik organisasjon i Norge (Skilbrei, 2016, s. 184). Jeffery (1997, sitert i Jenssen, 2007) viser til begrepet «overlevende» som et handlende subjekt. Han begrunner begrepsbruken til å handle om viljen, handlingen og initiativ til å velge strategier for å overleve i samfunnet (s. 42). Begrepsbruken gir en ytterligere demonisering av prostitusjonsfeltet som risiko med døden til følge (Jenssen, 2007, s. 43). Ikke alle overlever, noe som gjør at «disse organisasjonen har som mål å synliggjøre vold og andre skadelige sider ved prostitusjon for å vinne gehør for prostitusjonen som at prostitusjon er kommersialisering av seksuell vold» (Jeffery, 1997, sitert i Skilbrei, 2016, s.184). Overlevendebevegelsen er dermed opptatt av at prostitusjonen forstås i et maktperspektiv og som en form for vold. De ønsker at politikken møtes på samme måte som annen vold: gjennom straff. På bakgrunn av deres syn på prostitusjon ønsker de en oppkriminalisering av prostitusjonslovgivningen (Jenssen, 2007, s. 43).

En annen bevegelse som har vært opptatte av prostitusjon og prostitusjonspolitik er kvinnebevegelse. For kvinnebevegelsen har prostitusjon vært et sentralt tema, hvor de retter søkelyset mot båndet mellom prostitusjon, makt og ulikhet mellom kjønnene (Skilbrei, 2016, s. 189). Kvinnebevegelsen ser på prostitusjon som forårsaket av synet på kvinnene som annenrangsborgere hvor noen grupper av kvinner har svært begrensede valgmuligheter. Det er de strukturelle maktforskjellene og kjønnsundertrykkelsen av kvinner som har ført til at bevegelsen vil bekjempe situasjoner og institusjoner hvor denne sårbarheten misbrukes (Jenssen, 2007, s. 41). De ønsker på den måten en oppkriminalisering av feltet, og i Norge har kvinnebevegelsen jobbet aktivt for å få lovfestet et forbud mot kjøp av seksuelle tjenester

(Skilbrei, 2016, s. 189). Dette har vært et forsøk på en aktiv omdefinering hvor formålet har vært å vende oppmerksomheten mot kjøperen og ikke selgeren. I dette perspektivet anses prostitusjon å handle om makt- og ressurslikhet, noe vi som samfunn er forpliktet til å motarbeide (Skilbrei, 2016, s. 189). Deres poeng er dermed at likestillingsprosjektet angår oss alle. Prostitusjonen er et hinder for likestilling for alle kvinner og de mener dermed at alles behov, spesielt kvinners, behov skal ivaretas gjennom loven (Skilbrei, 2016, s. 189). Kvinnebevegelsen ser på prostitusjonspolitikken med likhetstrekk til overlevendebevegelsen som dermed har fått en større plass i den feministiske organisasjonen.

3.2 Bourdieu: kilde til makt

For å forstå responsen og argumentene som kommer frem i datasettet mener jeg det kan være nyttig å se på maktforholdet i samfunnet. Bevegelsene fremhever det som svært viktig at enkelte personer anerkjennes som autoritative representanter med tilhørende rett til representasjon i politikken for personer som selger sex (Skilbrei, 2016, s. 192). Dette gir en anerkjennelse av at en stemme gir makt og i denne sammenheng handler det om autentisitet og «grasrottilhørighet» (Skilbrei, 2016, s. 192). Skilbrei (2016) forklarer autentisitet som å representere en «ekte» stemme overfor prostitusjonsfeltet. I en slik sammenheng kan en se på sosial og symbolsk kapital med Bourdieu forståelse av feltspesifikk kapital. Bourdieu fastslår at den som kan uttrykke seg kultivert, enten muntlig eller skriftlig, besitter makt (s. 192).

Bourdieu bruker sammenhengen mellom makt og fordeling av typer kapital for å kartlegge maktforholdene i samfunnet (Bourdieu & Wacquant, 1993, s. 23). Han opererer med tre former for kapital: økonomiske, kulturelle og sosiale. I tillegg kommer den symbolske kapitalen som alle de tre nevnte kapitalformene kan fremtre som (Bourdieu & Wacquant, 1993, s. 104). Bourdieus skiller seg fra begrepet slik det blir brukt i dagligtalene og innenfor økonomifagene. Hans forståelse av kapital kan oversettes med ulike verdier, kompetanse eller ressurser den enkelte har (Danielsen & Hansen, 1999, s. 45). Økonomisk kapital er bare en av mange formene for kapital og blir ikke vektlagt på samme måte som kulturell og sosial kapital. Jeg vil dermed ikke tillegge økonomisk kapital stor vekt i denne oppgaven.

Den kulturelle kapitalen forutsetter at det finnes en kultur som den enkelte kan beherske i varierende grad og som man kan ha mer eller mindre god tilgang på (Danielsen & Hansen, 1999, s. 46). I det moderne samfunnet ser Bourdieu på koblingen mellom kulturell kapital og

formelle utdanningskvalifikasjoner. Det å besitte kulturell kapital innebærer blant annet å være velinformert. Han bruker begrepet utdanningskapital i flere sammenhenger hvor kulturell kapital er oppnådd gjennom utdanningssystemet (Danielsen & Hansen, 1999, s. 46). Videre omtaler Bourdieu sosial kapital som helheten av sosiale nettverk, kontakter og bekjente som gir mulighet for å forbedre personenes livssjanser (Danielsen & Hansen, 1999, s. 59). Det vil dermed være fordelaktig å befinne seg i et miljø der det er akkumulert mye sosial og kulturell kapital. Ved å besitte høy sosial og kulturell kapital har man for eksempel adgang til attraktive stillinger eller mulighet til å påvirke beslutninger (Danielsen & Hansen, 1999, s. 46). I denne sammenheng vil den sosiale og kulturelle kapitalen handle om å «vise til skillet mellom å kunne snakke og handle på vegne av mange medlemmer (sosial kapital) og det å kunne påberope seg en anerkjent status» (Skilbrei, 2016, s. 192).

Skilbrei (2016) forteller at verken sexarbeiderbevegelsen eller overlevendebevegelsen er klassiske medlemsorganisasjoner, noe som gjør den symbolske kapitalen desto viktigere (s.192). Den symbolske kapitalen kan defineres som det gruppen tillegger verdi (Danielsen & Hansen, 1999, s. 51) Hvilken som helst kapitalform kan konstitueres som symbolsk kapital, men det er gruppen selv som definerer hva de anser som verdifull kapital (Bourdieu & Wacquant, 1993, s. 83). Rettighetsorganisasjonene kjemper om autenticitet når det kommer til den symbolske kapitalen. Det vil si at for å kunne heve sin posisjon autorativt, må de kunne representeres som en ekte person overfor prostitusjonsfeltet. Dette handler ikke bare om egen autentisk erfaring, men heller å fremstå som en representant for en rekke ulike erfaringer (Skilbrei, 2016, s. 192).

4. Metode

4.1 valg av metode og vitenskapsteoretisk posisjonering

Når en skal forske på noe blir metoden den systematiske fremgangsmåten en benytter for å samle inn data som kan belyse problemstillingen på best mulig måte (Thidemann, 2015, s. 76). I dette kapitlet beskrives fremgangsmåten for undersøkelsen, metodevalg og gjennomføringen av denne bachelorgradsstudien. Det blir først presentert og redegjort for den valgte metoden og argumenter rundt valget. Videre beskrives datainnsamlingen og valg av dokument, validitet og relabilitet og analysen.

Forskningsmetoden hjelper oss med å samle inn data som vi trenger til å besvare en gitt problemstilling. I hovedsak skiller en mellom to metodiske tilnærminger innenfor samfunnsvitenskapelig forskning, kvalitativ og kvantitativ metode, eller en kombinasjon av disse (Jacobsen, 2015, 125). Jacobsen (2015) påpeker at begge metodene er like gode, men egner seg til å belyse ulike spørsmål og problemstillinger (s. 125). Kvantitativ metode kan brukes for å finne eksakt faktakunnskap i form av målbare enheter og tall (Thidemann, 2015, s. 77). Denne metoden gir mulighet for nøyaktige regneoperasjoner slik at kunnskapen kan generaliseres. Dataen i en slik metode kan blant annet innhentes via spørreskjema, observasjoner eller eksperimenter (Thidemann, 2015, s. 78). Kvalitativ data vil derimot ikke kunne tallfestes, men baseres på deltakernes subjektive meninger om et fenomen. Hensikten med en slik kvalitativ metode vil være å få kunnskap om menneskers tanker, opplevelser, erfaringer og holdninger (Thidemann, 2015, s. 78).

Metoden som har blitt valgt i denne bachelorgradsstudien er kvalitativ metode ved bruk av dokumenter som datamateriale. Dokumenter kan analyseres både kvalitativ og kvantitativt (Åm & Frøyhaug, 2021, s. 178). Ved å ha en kvalitativ tilnærming til dokumentanalyse ser en på tekster som meningsbærende og meningsskapende (Åm & Frøyhaug, 2021, s. 178). En vil dermed ikke se på tekster som presentasjon av fakta, men som en fremstilling eller fortelling av virkeligheten. Det finnes ulike perspektiver som danner rammen for hva slags fenomener vi betrakter som eksisterende i samfunnet. Ved å ha en sosialkonstruktivistisk tilnærming forsøker en gjennom den kvalitative analysen å identifisere hvordan samfunnet skapes ved handling, interaksjon og meningsdanning (Tjora, 2018, s. 21). Sosialt arbeid er sterkt preget av sosialkonstruktivisme som en samfunnsvitenskapelig tankemåte. Innenfor dette perspektivet blir det forklart hvordan ulike personer kan ha helt forskjellig oppfatning av

«samme» fenomen (Tjora, 2018, s. 32). Thomas-teoremet illustrerer hvordan ulike aktørers oppfatning har betydning for samfunnets utvikling gjennom «det mennesket oppfatter som virkelig, blir virkelig i sine konsekvenser» (Tjora, 2020). Denne tankemåten gjenspeiler hvordan mennesker både påvirker og blir påvirket av sine omgivelser (Tjora, 2018, s. 33). Grønmo (2016, s. 135) hevder at dokumenter som inneholder meningsytringer er en viktig kilde når vi retter søkelyset mot meninger som analyseenhet. I min studie vil det dermed være nødvendig å bruke dokumenter som inneholder meningsytringer for å kunne svare på problemstillingen.

4.2 Datainnsamling og valg av dokument

Hensikten med datamaterialet som blir tatt i bruk er å belyse problemstillingen på en best mulig måte (Jacobsen, 2015, s. 20). Jeg har i denne oppgaven valgt å gjennomføre en dokumentstudie basert på medietekster hentet fra internett. En dokumentstudie gir ifølge Åm & Frøyhaug (2021) oss tilgang til å studere hvordan aktørene vi studerer, forstår virkeligheten og skaper virkelighet. Dette er gir oss tilgang til å se på hvordan ulike aktører former og presenterer sin realitet på bestemte måter (s. 178). En slik studie blir gjennomgått systematisk med mål om å finne relevant informasjon om det forholdet som skal studeres (Grønmo, 2016, s. 177). Før en starter med å samle inn data til å gjennomføre en dokumentanalyse er det sentralt at man har gjort gode forberedelser. Dette handler blant annet om å finne ut hva en ønsker å fokusere på og hva som vil være relevant i forhold til problemstillingen (Grønmo, 2016 s. 176).

Når en skal gjennomføre en dokumentanalyse må en i første steg definere et utvalg av dokumenter som er overkommelig (Åm & Frøyhaug, 2021, s. 179). I mediedebatten i Norge finner vi et stort utvalg dokumenter som omhandler sexkjøpsloven. Lovforslaget fra Straffelovrådet skapte sterke reaksjoner i mediene, og som med andre offentlige/politiske debatter er det uenighet i utformingen av loven.

4.2.1 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

For å tydeliggjøre og avgrense mengden artikler i søkeprosessen, kan man benytte seg av inklusjonskriterier og eksklusjonskriterier (Thidemann, 2015, s. 84). Inklusjonskriterier kan være at en ønsker at studien skal være publisert innen visse tidsrom, språk, publikasjonstype, alder m.m. (Thidemann, 2015, s. 84). Eksklusjonskriterier kan for eksempel være dersom å

utelukke studier fra geografiske områder som ikke kan relateres til norske forhold (Thidemann, 2015, s. 84). For å finne fram til de aktuelle medietekstene for denne oppgaven har jeg valgt å gjøre et utvidet søk i databasen Retriever/ A-tekst. Denne databasen samler inn et stort utvalg artikler etter de har blitt publisert på nett eller blitt sendt til trykk (Retriever, u.å.).

For å begrense omfanget av dokumenter valgte jeg å avgrense søket med bruk av inklusjons- og eksklusjonskriterier. Jeg begrense tidsrommet for datamaterialet slik at dataen er hentet fra perioden 19. desember 2022 til 10.januar 2023. Bakgrunnen for den valgte tidsperioden kommer som følge av datoen for det nye lovforslaget. Videre brukte jeg stikkordsbasert søking for å identifisere relevante medietekster (Grønmo, 2016, s. 177). I min undersøkelse ble søkeordet «sexkjøpsloven» mest nyttig å bruke på bakgrunn av problemstillingen. Ved å avgrense søket til tidsperiode og søkeord fikk jeg totalt 33 treff i databasen. Flere av artiklene var gjentakende da de har blitt publisert flere steder og duplikater ble dermed ekskludert fra utvalget. Ut av de 33 treffene ble 15 tekster inkludert i min oppgave. En slik avgrensning gjorde at jeg kom fram til et utvalg av medietekster som ville gi svar på min problemstilling. Det utvalgte datamaterialet kan argumenteres for å være svært sentralt da jeg har inkludert alle relevante medietekster for den gitte perioden. Nedenfor presenteres de utvalgte medietekstene.

Tabell 1. Oversikt over medietekster inkludert i denne oppgaven					
Nr.	Forfatter	Tittel	Publikasjonskilde	Publikasjonsdato	Stiller seg til forslaget om avkriminalisering
1	Hennika Lillo-Stenberg	Amnesty: - Det er de som selger sex som bærer byrden av kriminaliseringen	Dagsavisen	05.01.2023	Positiv
2	Andres Lekanger	Får vi snart slippe å skjule drittsekkene fra politiet?	TV2	20.12.2022	Positiv

3	Asta B. Håland	Bevar sexkjøpsloven!	Klassekampen	23.12.2022	Negativ
4	Sofia Jonsson	Retten til å kjøpe sex?	Klassekampen	04.01.2023	Negativ
5	Daisy E. Sjursø & Maiken S. Lium	Straffelovrådets forslag vil gi få mennesker bedre vern mot overgrep og prostitusjon	Aftenposten	02.01.2023	Negativ
6	Katharina Sass	Sexkjøp er vold	Bergens tidende	31.12.2022	Negativ
7	Cathrine L. Kristiansen	Samtykke er gratis	Klassekampen	30.12.2022	Negativ
8	Aurora H. Krogh	Nå kan det bli lovlig å kjøpe sex. Kvinnefronten raser	Subjekt	20.12.2022	Negativ
9	Eirin Helgesen & Linnea Sandsberg	«Frivillig» sexkjøp?	Klassekampen	22.12.2022	Negativ
10	Jonas Fosaas & Thea N. Dahl	Anbefaler å fjerne minstestraftene i saker om seksuallovbrudd	Advokatbladet	19.12.2022	Negativ
11	Johannes Steen, Karoline Nordanger	- Sender signaler om at det er greit å kjøpe andres kropp	TV2	22.12.2022	Nøytral

	& Marte Lundegaard				
12	Siri Gedde- Dahl, Caroline Drefvelin, Øistein N. Monsen & Ola Strømman	Vil gjøre sexkjøp lov igjen	Dagbladet	19.12.2022	Nøytral
13	Caroline Drefvelin, Øistein N. Monsen, Siri Gedde- Dahl, Ola strømman & Vegard Krüger	Krever svar fra justisministeren	Dagbladet	09.01.2023	Nøytral
14	Frida H. Gulledtad	Svært få tatt for sexkjøp	Klassekampen	04.01.2023	Nøytral
15	NTB	Vil skrote sexkjøpsloven	Aftenposten	04.01.2023	Nøytral

Tabell 1 viser en oversikt over de utvalgte medietekstene for denne oppgaven. Tabellen viser hvordan de ulike medietekstene stiller seg til forslaget om en avkriminalisering av sexkjøpsloven. Åtte av tekstene stiller seg negativt til forslaget om avkriminalisering, mens det kun er to som ønsker at forslaget får medhold. De fem resterende tekstene stiller seg nøytrale til lovforslaget ved at de ser på argumenter som både taler for og imot. Tabellen viser en bred variasjon av forfattere hvor flesteparten er journalister. De resterende forfatterne er blant annet medlem i kvinnegruppa Ottar, leder i kvinnefronten, forsker ved Universitetet i Bergen, politisk sosiolog og feministisk leder i Sosialistisk Ungdom. Samlet kan vi se et bredt mangfold av forfattere som har uttrykt sine meninger rundt tematikken. Videre kan en se et utvalg av aviser hvor de ulike medietekstene er hentet fra. Utvalget viser et større antall

tekster skrevet i Klassekampen. Klassekampen er en dagsavis som blir sett på som «hele venstresidens avis» (Brandal, 2021). På venstresiden i norsk politikk finner vi de politiske partiene Rødt, SV og Arbeiderpartiet. Avisen er en av de ledende kulturavisene hvor innholdet kan bære preg av venstresidens politiske ståsted (Brandal, 2021).

4.2.2 Validitet og relabilitet

I all studie er vi nødt til å stille kritiske spørsmål til egen praksis og vurdere kvaliteten av forskningen. Troverdighet i empirisk forskning er et spørsmål om validitet og relabilitet (Grønmo, 2004, s. 220). Grønmo (2004) fremhever relabilitet som pålitelighet hvor en ønsker å finne ut om forskningen er til å stole på. Man skal i utgangspunktet kunne få samme resultater dersom man utfører studien på ny. Det er dermed viktig at forskeren dokumenterer alle prosedyrene som blir gjort slik at undersøkelsesopplegget blir utformet på en tydelig måte (s. 220). Selv med god dokumentasjon påpeker Grønmo (2004) at det i praksis ikke er mulig å gjennomføre samme forskning av samme fenomen, da det både er avhengig av når studien ble gjennomført og av hvem som gjennomførte den (s. 220). Jeg ønsket å få frem flest mulige argumenter som ble identifisert i medietekstene etter lovforslaget og brukte derfor alle gjeldende medietekstene som ble skrevet i det gitte tidsrommet. Selv om studien har tatt høyde for alle relevante medietekstene, finner vi et stort spenn av ulike argumenter som blir lagt til grunn i de ulike tekstene. Det vil derfor ikke være mulig å inkludere alle argumentene i denne studien. Med hjelp av tematisk analyse samlet jeg inn de mest gjentakende og representative argumentene i datasettet. På den måte vil jeg si at relabiliteten i studien er høy, da jeg har dokumentert prosedyren og inkludert alle medietekster den gitte perioden med tilhørende representative argumenter.

Validitet viser til datamaterialets gyldighet for den problemstillingen som skal belyses (Grønmo, 2004, s. 221). Det vil si at validiteten er høy dersom undersøkelsesopplegget og datainnsamlingen resulterer i data som er relevante for problemstillingen. I min studie har jeg forsøkt å være transparent under hele forskningsprosessen slik at det var mulig for lesere å vurdere validiteten. Jeg tok i bruk tematisk analyse inspirert av Braun og Clarke (2018) som beskriver viktigheten av å vise frem arbeidsprosessen for å komme frem til en konklusjon. På den måten vil det være mulig å evaluere forskningen. En slik analyse utfordrer forskeren til å gjennomgå materialet flere ganger med ulik tilnærming. Se kapittel 4.3 for en grundigere beskrivelse av prosessens fremgangsmåte. Ut fra min problemstilling vil jeg påstå å si at studiens validitet er høy på bakgrunn av utvalgt data.

4.3 Analyse

I følge Posthoml (2010) er datainnsamling og dataanalyse gjentatte og dynamiske prosesser. Det betyr at dataanalysen pågår gjennom hele datainnsamlingsprosessen, men kommer enda mer i fokus etter at materialet er samlet inn. En kan likevel skille mellom analyse som foregår underveis i forskningsarbeidet og den som blir gjort av det innsamlede materialet (s. 86). I det videre vil jeg fokusere på analysen av de utvalgte medietekstene. Ved å analysere gjør man en systematisk gjennomgang hvor målet er å finne relevant informasjon som vil svare på problemstillingen. For å finne frem til den relevante informasjonen har jeg valgt å analysere medietekstene ved hjelp av tematisk analyse med en induktiv tilnærming. En tematisk analyse er et fleksibelt og nyttig redskap som gir detaljert informasjon om dataene og som på den måten vil være nyttig i analysen av medietekster (Braun & Clarke, 2006, s. 78). Braun og Clarke (2006) beskriver en tematisk analyse som «a method for identifying, analysing and reporting patterns (themes) within data» (s. 79). De beskriver at «nøkkelen» i et tema ikke nødvendigvis er avhengig av kvalifiserbare mål, men heller om det fanger opp noe viktig i forhold til den overordnede problemstillingen (Braun & Clarke, 2006, s. 82). Jeg gjennomførte tematisk analyse i tråd med Braun og Clarke (2006) guide med seks faser. Ved å ha en induktiv tilnærming til datamaterialet ser en på datamaterialet med ett åpent sinn uten utvalgte faglige teorier. I tråd med en sosialkonstruktivistisk tilnærming, var jeg interessert i å få tak i informantenes subjektive ståsted i forbindelse med endringsforslag om avkriminalisering av straffelovens § 316. Innen denne tilnærmingen går fra empiri ved å utforske problemstillingen, til å komme frem til en teori. En induktiv analyse er dermed en tilnærming hvor man gjennom prosessen ikke prøver å tilpasse dataen til forskerens forutinntatthet eller et predefinert teoretisk rammeverk (Braun og Clarke, 2016, s. 83).

4.3.1 Tematisk analyse: seks faser

Fase 1. I første fase skal en fordype seg i datamaterialet ved å bli kjent med bredden og dybden av innholdet (Braun og Clarke, 2016, s. 87). For å få en dypere forståelse leste jeg dataen på en aktiv måte. På den måten ble jeg kjent med alle aspekter av datamaterialet. Underveis i lesingen noterte jeg ideer for koding som jeg ville komme tilbake til i de påfølgende fasene.

Fase 2. I denne fasen begynner selve kodingen. Braun og Clarke (2006, s. 88) beskriver en kode som et trekk ved dataen som virker interessant og som refererer til det mest grunnleggende segmentet av rådataene. Jeg valgte å foreta en detaljert analyse som kodet hele

datasettet. I min analyse brukte jeg manuell koding ved hjelp av markeringspenn for å identifisere gjentatte temaer. Kodene ble videre satt inn i en tabell og sortert under hver artikkel. På den måten fikk jeg en oversikt over mønstre på tvers av datasettet.

Fase 3. I denne fasen skal en bruke kodene til å se på temaer på et bredere nivå. I min analyse laget jeg en tabell med de ulike kodene og satt passende ord på temaer til høyere i kolonnen. Eksempel på temaer var forskning, tall, økonomi, frivillighet m.m. Ved å samle temaene kunne jeg telle antall ganger de ble tatt opp i de ulike medietekstene (Braun og Clarke, 2016, s. 90). De temaene som var mest gjentakende ble tatt med videre i en ny tabell. I denne tabellen samlet jeg alle relevante kodene under de identifiserte temaene slik at det ble lettere å se etter mønstre som ville danne de overordnede temaene.

Fase 4. I fase fire skal en gå fra å se på temaene på et bredere nivå til et mer overordnet plan. Dette gjør en ved å se etter sammenhenger og mønstre mellom de ulike temaene. Her er det viktig at temaene tydelig gjenspeiler datasettet som helhet (Braun og Clarke, 2016, s. 91)

Fase 5. I denne fasen skal temaene defineres og navngis (Braun og Clarke, 2016, s. 92). Dette gjøres ved å identifisere essensen av temaets innhold. Temaene i min oppgave ble først identifisert i to hovedtemaer hvor informantene enten er kritiske til lovforslaget eller støtter lovforslaget. Videre ble det identifisert argumenter ut fra temaene (1) forskning og erfaring, og (2) følelser og meninger.

Fase 6. Som siste ledd i analysen skal resultatet rapporteres (Braun og Clarke, 2016, s.93). Se punkt 5. for funn.

5. Presentasjon av funn

I denne studien har jeg utforsket medierespons på Straffelovrådets lovforslag om å avkriminalisere straffelovens § 316. Jeg var interessert i å få svar på hvilke responser på lovforslaget en kan identifisere i norske medier og hvilke argumenter som legges til grunn for ulike ståsted til avkriminalisering av sexkjøp. Jeg vil først ta for meg argumenter fra informanter som er kritiske til lovforslaget, for så å fokusere på argumenter fra informanter som støtter lovforslaget.

5.1 Informanter som er kritiske til lovforslaget

5.1.1 Argumenter grunnlagt i forskning og erfaring

I en rekke medietekster blir argumenter for å bevare sexkjøpsloven grunnlagt i forskning og erfaringer. Flere av dataene trekker frem evalueringen fra Vista Analyse som viser en nedgang i prostitusjon etter innføringen av loven. Sass (2022) viser til evalueringen og som følge av sexkjøpsloven argumenterer hun for at «Norge har blitt et mindre attraktivt sexmarked». Hun påpeker at utvalget ikke anerkjenner forskningen om prostitusjon og at forslaget hviler på tynt kunnskapsgrunnlag. Sass (2022) trekker blant annet frem utvalget som hevder at sexkjøpsloven har bidratt til å gjøre livet mer utrygt til mennesker i prostitusjon. Hun argumenterer med at «det finnes ingen data som tilsier at det har blitt mer vold i prostitusjonen etter innføringen av sexkjøpsloven» (Sass, 2022). Videre forteller hun at mange prostituerte ikke tør å ta kontakt med politiet, men det på bakgrunn av utlendingsloven som truer med deportasjon og ikke sexkjøpsloven. Justispolitisk talsperson i SV, Andreas Sjalg Unnelnad stiller seg på lik linje kritisk til forslaget om å avkriminalisere sexkjøpsloven (Fosaas, 2022). Han viser til evalueringen hvor han fremhever at «prostitusjonen i Norge i ettertid har gått ned med en fjerdedel» (Fosaas, 2022). Han konkluderer med at loven ikke løser alt, men at den er et viktig verktøy som må bevares (Fosaas, 2022).

Flere av medietekstene viser også til annen tidligere forskning, deriblant Jonsson (2023). Hun vektlegger i sin tekst at deler av forskningen om prostitusjon er helt ignorert og at «rådet baserer sin anbefaling på en ensidig, mangelfull og delvis misvisende presentasjon av eksisterende forskning» (Jonsson, 2023). Hun fremlegger forskning som viser at holdninger til sexkjøp skiller seg mellom land som kriminaliserer og legaliserer sexkjøp. Argumentet bygger på en undersøkelse som viser at respondenter i Oslo fikk mer negative holdninger til sexkjøp etter lovinnføringen (Jonsson, 2023). Videre forteller hun at det er problematisk at

utvalget bare viser til forskning som mener kriminalisering vil føre til mer menneskehandel, når det og finnes forskning som viser det motsatte: «det er en større grad menneskehandel i land med legalisert prostitusjon» (Jonsson, 2023). Begrunnelsen tyder på at legalisering av sexkjøp kan øke etterspørselen på prostitusjon og vil dermed gjøre det mer lukrativt for menneskehandlere å flytte sitt marked til land hvor sexkjøp er legalt. Jonsson (2023) konkluderer med at utredningen av sexkjøplover krever grundigere gjennomgang av forskningen enn det utvalget har lagt frem.

Det kommer frem i teksten til Kristiansen (2022) at «forskning viser at omtrent ingen prostitusjon er frivillig». Hun forteller videre at fattigdom og menns etterspørsel er det som driver prostitusjonen (Kristiansen, 2022). Sjursø & Lium (2023) viser på lik linje at «prostitusjon langt ifra er frivillig, men heller fattigdom, og at 90 prosent av mennesker i prostitusjon ønsker seg ut ifølge en internasjonal studie». De påpeker at fattigdommen har økt de siste årene og at utvalget ikke har tatt hensyn til denne internasjonale forskningen. Sjursø & Lium (2023) viser blant annet til EUs medlemsland som arbeider for å få en sexkjøpslov i EU gjennom plattformen Brussels Call. De hevder dermed at Straffelovrådets anbefaling om en avkriminalisering er «tonedøv» fordi den går i motsatt retning av andre EU-land. Sass (2022) uttrykker også bekymring for hva slags signaler Norge vil sende ved å avkriminalisere sexkjøp. Hun viser til Europaparlamentet som har tatt til orde for den såkalte «norske modellen». Dersom Norge vraker sexkjøpsloven, vil det gi enorme internasjonale ringvirkninger påpeker Sass (2022).

5.1.2 Argumenter grunnlagt i følelser og meninger

Store deler av datasettet bruker følelser og egne meninger for å argumentere imot det nye lovforslaget. Kristiansen (2022) argumenterer for at all prostitusjon er vold mot marginalisert mennesker. Hun setter spørsmål med hva frivillighet er, når alternativet er å miste hjemmet eller ikke ha penger til mat på bordet. Fattigdom og menns etterspørsel ser hun på som drivkraften til prostitusjonen. Hun argumenterer for at kriser og konflikter rammer kvinnene hardest og når strøm og basisvarer blir dyrere, håper noen menn at det vil føre til billigsalg på kvinnekroppen. Kristiansen (2022) uttrykker videre at «ekte samtykke gis fritt og gratis. Ikke i desperasjon og nød». En avkriminalisering vil ifølge henne gjøre det fritt frem for sexkjøpere og utnytte kvinner i sårbare posisjoner. Hun konkluderer med at sexkjøpsloven er et virkemiddel for ansvarliggjøring av de som kjøper et annet menneske. Håland (2022) stiller seg likt med Kristiansen, hvor hun ser på prostitusjon som kjønnsbasert vold og slaveri av

utnyttede kvinner. Hun argumenterer for «å få bukt med problemet er det helt nødvendig å gjøre menn som kjøper sex ansvarlige for hva de utsetter kvinnene for» (Håland, 2022). Hun ønsker at menn får konsekvenser for sine handlinger og en legalisering innebærer en fornektelse av maktforholdet.

Sass (2022) spiller og på følelser når hun argumenterer imot lovforslaget. Hun forteller at rådet ikke har tatt seg bry til å utforske hva en slik avkriminalisering vil føre til. Hun uttrykker blant annet at prostituerte er en svært sårbar gruppe som «utvalget åpenbart mener at det bør være lov å misbruke» (Sass, 2022). Hun forteller videre at utvalget mener at «menn bør få lov til å penetrere kroppene til fattige, unge, utenlandske kvinner (og andre) mot betaling» (Sass, 2022). På den måten konkluderer hun med at en avkriminalisering vil være et stort svik for samfunnet. Sjursø & Lium (2022) krever og at regjeringen tar ansvar for sexkjøpsloven som de mener er et av våre sterkeste virkemidler mot reell likestilling. De uttrykker bekymring for at samfunnet uten loven vil anerkjenne kvinnekroppen som en handelsvare. Andreas Sjalg Unneland ser på betydningen av loven for å endre samfunnets holdninger til sexkjøp (Fosaas, 2022). Han forteller til Klassekampen at dersom ikke loven «håndheves i tilstrekkelig grad, undergraver det loven som verktøy for å endre holdninger» (Gullestad, 2023). Han gir ikke mer forklaring rundt uttalelsen, men forteller at han ønsker å styrke loven slik at den håndheves bedre (Gullestad, 2023).

5.2 Informanter som støtter lovforslaget

5.2.1 Argumenter grunnlagt i forskning og erfaring

På motsatt side kommer det frem argumenter for de som ønsker en avkriminalisering av sexkjøpsloven grunnlagt i forskning og erfaring. Andres Lekanger (2022) fra PION (sexarbeidernes interesseorganisasjon) har selv erfaring med prostitusjon og viser til kritikk av dagens forskning. Han viser til evaluering og påpeker at Vista Analyse selv knytter betydelig usikkerhet til grunnlaget for konklusjonen. Lekanger (2022) hevder at analyse materialet består av sekundærdata og antall annonser, noe som gir «et svakt grunnlag for å trekke konklusjoner om markedets omfang». Han mener derimot at tallmaterialet kan leses som at omfanget av sexsalg har økt etter innføringen av loven «med 20% eller 100%, avhengig av hvordan man leser dem» (Lekanger, 2022). Lekanger (2022) viser videre til kritikk rundt evalueringen der det kommer frem at de kvinnelige sexselgerne forteller at de anmelder vold i mindre grad nå enn før. Han argumenterer for at politiet overvåker sexselgere for å nå kunden

og dermed krever forbudet større diskresjon fra sexarbeideren som må beskytte kundene fra politiet. Dette vil igjen føre til at selgerne ikke anmelder vold, trusler eller andre kriminelle handlinger, og i praksis vil den kriminelle oppleve straffefrihet. Han poengterer videre at straffeloven § 316 er en offer-løs straffbar handling hvor det er ingen fornærmet. Dette gjør at skadefølgingsprinsippet i strafferetten brytes. Lekanger (2022) forklarer at skadefølgingsprinsippet er et av de viktigste prinsippene som ser på om straffen står i rimelig forhold til forbrytelsen. På bakgrunn av sine erfaringer konkluderer han med at loven først og fremst rammer den lovlige part, ikke sexkjøperen.

Politisk rådgiver i Amnesty International Norge, Patricia Kaatee skriver til dagsavisen at lovforslaget «bygger på kritikk av dagens lovverk som Amnesty International, Human Rights Watch, Verdens helseorganisasjon og andre har stått for» (Lillo-Stenberg, 2023). Kaatee har intervjuet kvinnelige sexarbeidere for å få deres erfaringer rundt sexkjøpsloven. Hun skriver i dagsavisen at sexarbeidere er redde for å miste kundene hvis de går til politiet og at flere av sexarbeiderne har blitt bortvist fra gater i sentrum (Lillo-Stenberg, 2023). Kaatee argumenterer for at politiet havner i en dobbeltrolle i møte med sexarbeidere, hvor de skal forebygge kriminalitet og forhindre sexkjøp. Hun forteller videre at mange prostituerte verger seg for å anmelde kriminelle handlinger da de som regel må oppgi bosted. Denne informasjonen kan i senere tid bli brukt til å spåne på leiligheten hvor det selges sex fra (Lillo-Stenberg, 2023). På bakgrunn av intervjuene, fremhever hun viktigheten av å «lytte til mennesker som selger sex og de organisasjonen som jobber med og for dem» (Lillo-Stenberg, 2023). Hun argumenterer for at det bør være deres beretninger som legger premissene for hvilke lover vi vedtar for å beskytte deres menneskerettigheter.

5.2.2 Argumenter grunnlagt i følelser og meninger

Andreas Lekanger er blant en av dem som uttrykker sterke meninger og følelser i sine argumenter for å avkriminalisere sexkjøpsloven. Han uttrykker blant annet at sexkjøpsloven «skulle signaliserer at samfunnet ikke liker prostitusjon» (Lekanger, 2022). Begrunnelsen kommer av at Stortinget anså sexsalg som uønsket da de innførte loven. Lekanger (2022) forteller videre at lovinnføringen «forklarer hvorfor forakten mot sexarbeidere har økt blant befolkningen siden 2009, sammen med trakassering og hets». Ved å avkriminalisere loven antar Lekanger at samfunnets negative holdninger til prostituerte vil endres og at sexarbeidere kan anmelde kriminelle uten å være redde for å miste inntektskilden.

Patricia Kaatee ser og på lovforslaget som en mulighet for å minske stigmaet rundt sexarbeid (Lillo-Stenberg, 2023). Hun forteller at «stigmaet som kriminaliseringen av sexkjøp medfører rammer også den som selger» (Lillo-Stenberg, 2023). Hun tror ikke at en avkriminalisering vil fjerne stigmaet umiddelbart, men at det sakte kan føre til en holdningsendring. Hun ønsker at samfunnet respekterer at sexsalg er for noen den beste muligheten de har til å tjene penger til livets opphold. Kaatee påpeker at «vi ikke kan frata mennesker retten til å bestemme over sitt eget liv, og ta egne valg, selv om det er et valg mellom begrensede alternativer» (Lillo-Stenberg, 2023). Hun forteller at dersom en ikke anerkjenner dette vil det gi uttrykk for manglende respekt overfor de prostituerte. Kaatee mener at løsningen er fattigdomsbekjempelse og ikke kriminalisering. Hun håper det nye forslaget ikke blir møtt med latterliggjøring, men heller en seriøs debatt basert på fakta og ikke fordommer (Lillo-Stenberg, 2023).

6. Diskusjon

I dette kapittelet skal funn i forrige kapittel drøftes opp mot presentert kunnskapsgrunnlag. Om en ser tilbake på problemstillingen for denne studien ønsket jeg å se på hvilke responser og argumenter som legges til grunn for ulike ståsteder til avkriminalisering av straffeloven § 316. Informantene er uenige i hvem som er meningsberettiget og bør få kunne påvirke utviklingen av prostitusjonspolitikken. Spørsmålet blir dermed om hvem som er autentisk og representativ i mediedebatten. For å forstå responsen og argumentene som legges til grunn kan det være nyttig å se på hvilket ståsted de ulike informantene snakker fra. Ved å se på Bourieus teori om kapital kan vi se at jo høyere nivå av den sosiale og kulturelle kapitalen, dess større potensial er det til å utøve kontroll. Aktører med høy autoritet kan dermed kontrollere flyten av informasjon, makt og andre ressurser (Skilbrei, 2016, s. 192). Det er en mektig rett å gi noen autoritet til å snakke på vegne av en gruppe, og nettopp derfor kan konfliktlinjene bli så harde (Skilbrei, 2016, s. 200). Drøftingen blir delt i to deler hvor jeg først ser på argumenter til de som er kritiske til lovforslaget, for så å se på argumenter til de som støtter lovforslaget.

6.1 Informanter som er kritiske til lovforslaget

Sass (2022) er en av dem som har uttrykket bekymring for det nye lovforslaget hvor hun blant annet argumentere for at utvalget ikke har anerkjent den eksisterende forskningen. Sass (2022) er politisk sosiolog og er kjent med forskning om prostitusjon. Hun viser til evaluering fra Vista Analyse hvor hun konkluderer med at loven har ført til at «Norge har blitt et mindre attraktivt sexmarked» (Sass, 2022). Sass (2022) bruker ikke bare forskning, men og følelser for å argumentere. Hun uttrykker blant annet at forslaget vil gjøre at menn får lov til å «penetrere kroppene til fattige, unge, utenlandske kvinner (og andre) mot betaling» (Sass, 2022). på bakgrunn av hennes argumenter mener hun en avkriminalisering vil være et stort svik for samfunnet. Jonsson (2023) stiller seg likt med Sass, hvor hun knytter usikkerhet til utvalgets presentasjon av eksisterende forskning. Jonsson (2023) er forsker ved instituttet for politikk og forvaltning ved Universitetet i Bergen. Hun argumenterer blant annet for at legalisering vil øke etterspørselen for prostitusjon i land hvor sexkjøp er legalt. Verken Sass eller Jonsson gir uttrykk for at de er tilhengere av en bevegelse, men argumentene deres kan tyde på at de går i retning av overlevendebevegelsen eller kvinnebevegelsen da de begge er kritiske til lovforslaget om å avkriminalisere sexkjøp. Både Sass (2022) og Jonsson (2023) snakker på vegne av personer som selger eller har solgt seksuelle tjenester. Det blir dermed

sentralt å vurdere deres autentisitet overfor de prostituerte. Vi kan bruke Bourdieus teori for å se på maktforholdene i samfunnet. Både Sass (2022) og Jonsson (2023) sitter i en yrkesmessig posisjon som det er akkumulert høy status til. Deres arbeidsposisjon i samfunnet gjør at de besitter høy sosial og kulturell kapital. Slik Skilbrei (2016, s. 192) forteller blir spørsmålet om de snakker og handler på vegne av mange medlemmer (sosial kapital) eller om de snakker på bakgrunn av den anerkjente statusen. Som forsker og politisk sosiolog har aktørene autoritet som kan påvirke informasjonen. En kan dermed stille seg kritisk til informantenes ekthet og representativitet overfor deprostituertes stemme.

Leder i Kvinnefronten, Kristiansen (2022) uttrykker sterke meninger for å bevare sexkjøpsloven. Kvinnebevegelsen retter søkelyset mot båndet mellom prostitusjon, makt og ulikhetene mellom kjønnene (Skilbrei, 2016, s. 189). Argumentene til Kristiansen (2022) viser en tydelig feministisk forståelse hvor hun argumenterer for at prostitusjon er vold mot marginaliserte mennesker. I likhet med Kristiansen (2022), ser Sjursø og Lium (2023) på prostitusjon som forårsaket av fattigdom og kjønnsforskjeller i samfunnet. De feministiske organisasjonene stiller krav om autentisitet basert på at de allierer seg med og taler på vegne av de overlevende (Skilbrei, 2016, s. 193). Det blir relevant å vurdere ekthet og representativitet i den feministisk posisjon ovenfor de prostituerte. Et viktig demokratisk prinsipp er at berørte personer får deltakelse i politiske prosesser. På en annen side kan det diskuteres om den sensasjonelle enkeltfortellingen som kommer frem i organisasjonen antas å gjelde for alle prostituerte. Ved å stille seg kritisk til dette, kan det tenke seg at det kun er de prostituerte med størst kapital som kommer til ordet i de feministiske organisasjonene. På den måten vil sexarbeider med mindre form for kapital, i mindre grad påvirke organisasjonens politiske tilnærming.

Diskusjonen om den nasjonale prostitusjonspolitikken vil ved flere anledninger bli plassert i en større ramme ved at den viser til båndet mellom internasjonale rettighetskrav og nasjonale strategier. Sass (2022), Sjursø og Lium (2023) viser blant annet til internasjonalt arbeid hvor EUs medlemsland arbeider for å få innført en sexkjøpslov i EU. Arbeidet bygger på internasjonale organisasjoner som ser på prostitusjon som skadelig for individet og samfunnet (Skilbrei, 2016, s. 190). Et slikt arbeid bygger på en feministisk forståelse av prostitusjon som ser på prostitusjon som forårsaket av ressurs- og maktulikhet (Skilbrei, 2016, s. 189). Som det kom frem i datasettet uttrykker Sass (2022) bekymring for hvilke signaler en slik avkriminalisering vil sende til land som nå jobber for å få innført den «nordiske modellen».

Når en ser på internasjonalt arbeid vil jeg trekke frem et viktig poeng som går ut på at variasjonene i vilkår og ressurser i de ulike landene påvirker hvordan politikken virker på folks liv (Skilbrei, 2016, s. 198). Det burde dermed ikke være overraskende at det er uenighet mellom sexarbeiderne om hvordan politikken bør praktiseres. Videre vil jeg poengtere at nasjonal og internasjonal prostitusjonspolitikken nesten utelukkende handler om straffebudet og ikke politikk i videre forstand. Retten har betydning i den grad andre institusjoner og lovverk støtter opp om individene (Skilbrei, 2016, s. 201). Det vil dermed være nødvendig å benytte andre institusjoner og lovverk for å bistå i arbeidet mot prostitusjon.

6.2 Informanter som støtter lovforslaget

I datasettet kommer det frem enkelte informanter som støtter lovforslaget fra Straffelovrådet. Lekanger (2022) er blant en av dem som kritiserer den eksisterende forskning utført av Vista Analyse. Han viser til evalueringen hvor han argumenterer for at tallmaterialet gir et «svakt grunnlag for å trekke konklusjoner om markedets omfang» (Lekanger, 2022). Et interessant funn i argumentene om forskning på prostitusjon er at tallmaterialet kan leses på to måter. Lekanger (2022) på sin side hevder at evalueringen kan leses som at omfanget av sexsalg har økt med 20 eller 100 prosent etter innføringen av loven. Lekanger (2022) har selv erfaring med prostitusjon, men er nå medlem av sexarbeiderbevegelsen PION. Representanter fra denne bevegelsen ønsker beskyttelse av sexarbeidere som arbeidstakere ved at ulike aspekter ved sexkjøpsloven avkriminaliseres (Skilbrei, 2016, s. 184). Lekanger (2022) hevder deriblant at en avkriminalisering vil gjøre det mer trykt for sexarbeidere å anmelde kriminelle handlinger. Som medlem av sexarbeiderbevegelsen representerer Lekanger (2022) de prostituertes stemme. Han har selv erfaring med prostitusjon og kan på den måten betraktes som autentisk overfor de prostituerte. På en annen side kan en stille seg kritisk til autentisiteten da Lekangers erfaring fra prostitusjonsfeltet skal representer de fleste prostituertes stemme. Lekanger har i senere tid opparbeidet seg høy sosial og kulturell kapital gjennom utdanning og arbeid, og har på den måten stor mulighet til å påvirke informasjonsflyten i mediene.

Patricia Kaatee fra Amnesty International Norge, fremhever retten til selvbestemmelse, inkludert retten til å selge sex (Lillo-Stenberg (2023)). Kaatee har intervjuet kvinnelige sexarbeidere for å høre deres erfaringer rundt sexkjøpsloven. I intervjuene kommer det blant annet frem at sexarbeidere er redde for å miste kundene hvis de går til politiet og at flere av

sexarbeideren har blitt bortvist fra gater i sentrum (Lillo-Stenberg, 2023). Som medlem av Amnesty International er Kaatee tilhenger av sexarbeiderbevegelsen. Hun ønsker på lik linje med sexarbeiderbevegelsen at personer som har erfaring fra å selge sex, vil gjennom en omfordeling få arbeidsrettigheter og anerkjennelse som sexarbeider (Skilbrei, 2016, s. 183). Ved å avkriminalisere loven gir Kaatee uttrykk for at lovendringen kan føre til en holdningsendring i samfunnet (Lillo-Stenberg, 2023). Hun forteller videre at en omfordelingspolitikk vil sørge for at personer kan ta egne valg, selv om det er valg mellom begrensede alternativer (Lillo-Stenberg, 2023). Kaatee skal i sin posisjon fremstå som en representant for mange erfaringer. Siden representativiteten gir kapital, og derfor retten til å bli hørt, er det nødvendig å diskreditere andres posisjon i å bestride hennes ekthet (Skilbrei, 2016, s. 193). I forbindelse med anerkjennelse av prostitusjon som arbeid, kan det diskrediteres av deler av kvinnebevegelsen at Kaatee ikke taler på vegne av majoriteten av personer som selger sex, men kun en minoritet av de ressurssterke sexarbeiderne.

7. Konklusjon

Vi har sett at det i hovedsak foregår to motstridende rettighetskamper i forbindelse med forslaget om å avkriminalisere straffelovens § 316. Enkelte informanter ønsker i tråd med sexarbeiderbevegelsen å avkriminalisere hele eller store deler av sexkjøpsloven. Disse informantene ønsker å sikre fundamentale rettigheter for de prostituerte gjennom beskyttelse av sexarbeidere som arbeidstakere (Skilbrei, 2016, s. 183). På den andre siden finner vi informanter som ønsker å bevare sexkjøpsloven på lik linje med overlevendebevegelsen og kvinnebevegelsen. De fremhever retten til beskyttelse i form av frihet fra prostitusjon (Skilbrei, 2016, s. 198). Uavhengig av informantenes politiske ståsted, bruker de forskning, erfaring, følelser og egne meninger for å argumentere rundt forslaget om å avkriminalisere sexkjøpsloven.

Informanter fra datasettet taler på vegne av personer som selger seksuelle tjenester. Dette gjør at det kan bli vanskelig å vite hvem som er autentisk og representativ overfor de prostituerte. Et viktig prinsipp er derimot at de prostituertes stemme blir hørt i den politiske debatten. Mediene kan på den måten være en viktig arena der meningsytringer har mulighet til å påvirke den politiske debatten (Hanssen et al., 2018, s. 292). Uavhengig av forståelsen av prostitusjon som fenomen, har de til felles at de er spesielt opptatte av straffelovens rolle og hvilke rettigheter de ulike alternativene åpner opp for. Vi har sett at prostitusjon ikke erfares på samme måte av de prostituerte selv. Det krever dermed mer forskning og kunnskap for å kunne sette i gang bedre politiske, rettslige og sosiale tiltak overfor de prostituerte.

8. Litteraturliste

Amnesty International. (2016). *The human cost of "crushing" the market*

(EUR/36/4034/2016). Url: <https://www.amnesty.org/en/documents/eur36/4034/2016/en/> *96

Amnesty International. (2017, 18. oktober). *Sexarbeidernes menneskerettigheter: spørsmål og svar*. <https://amnesty.no/sexarbeideres-menneskerettigheter-sporsmal-og-svar>

Ayuste, A., Gijón, M., Payá, M. & Rubio, L. (2016). Social work and prostitution: an approach to educational practices. *European Journal of Social Work*. 19(2), 204-218.

<https://doi.org/10.1080/13691457.2015.1024202> *14

Bourdieu, P. & Wacquant, L. J. D. (1993). *Den kritisk ettertanke: Grunnlag for samfunnsanalyse*. Oslo: Det Norske Samlaget. *309

Brandal, N. (2021, 20. desember). Klassekampen (avis). I *Store norske leksikon*.

https://snl.no/Klassekampen_-_avis

Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*. 3(2), 77-101. DOI: [10.1191/1478088706qp063oa](https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa) *24

Danielsen, A. & Hansen, M. N. (1999). Makt i Pierre Bourdieus sosiologi. I F. Engelstad (Red.), *Om makt: Teori og kritikk* (s. 43-78). Ad Notam Gyldendal. *35

NTB (2023, 4. januar). Høyresiden vil skrote sexkjøpsloven – Ap og Sp fortsatt i tenkeboksen. *ABC Nyheter*.

<https://www.abcnyheter.no/nyheter/norge/2023/01/04/195894623/hoyresiden-vil-skrote-sexkjopsloven-ap-og-sp-fortsatt-i-tenkeboksen>

Fosaas, J. (2022, 19. desember). Anbefaler å fjerne minstestraftene i saker om seksuallovbrudd. *Advokatbladet*. <https://www.advokatbladet.no/seksuallovbrudd/anbefaler-a-fjerne-minstestraftene-i-saker-om-seksuallovbrudd/188151>

Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Fagbokforlaget. * 24

Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2.utg.). Fagbokforlaget.*7

Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet: En innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. (5. utg.). Cappelen Akademisk forlag. *13

Hanssen, G. S., Helgesen, M. K. & Vabo, S. I. (2018). *Politikk og demokrati: En innføring i stats- og kommunalkunnskap* (4.utg.). Gyldendal

Hågvar, Y. B. (2022, 28. oktober). Kronikk. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/kronikk>

Håland, A. B. (2022, 23. desember). Bevar sexkjøpsloven!. *Klassekampen*.
<https://klassekampen.no/utgave/2022-12-23/bevar-sexkjopsloven>

Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser* (3. utg.). Cappelen Damm. *38

Jenssen, L. (2007). *Det ideelle offer: Andre tekster om prostitusjon*. Koloritt Forlag. *26

Kristiansen, C. L. (2022, 30. desember). Samtykke er gratis. *Klassekampen*.
<https://klassekampen.no/artikkel/2022-12-30/ekte-samtykke-er-gratis>

Lekanger, A. (2022, 20. desember). Får vi snart slippe å skjule drittsekkene fra politiet?. *Tv2*.
https://www.tv2.no/mening_og_analyse/far-vi-snart-slippe-a-skjule-drittsekkene-fra-politiet/15370884/

Lillo-Stenberg, H. (2023, 5. januar). Amnesty: - Det er de som selger sex som bærer byrden av kriminaliseringen. *Dagsavisen*.
<https://www.dagsavisen.no/nyheter/innenriks/2023/01/05/amnesty-det-er-de-som-selger-sex-som-baerer-byrden-av-kriminaliseringen/>

NOU 2022: 21. (2022). *Strafferettslig vern av den seksuelle selvbestemmelsesretten*. Justis- og beredskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2022-21/id2951792/> *306

Politiet. (u.å.) *Hva er menneskehandel?* Hentet 2. mars 2023 fra <https://www.politiet.no/rad/menneskehandel/hva-er-menneskehandel/>

Postholm, M. B. (2010). *Kvalitativ metode: en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier* (2. utg.). Universitetsforlaget. *20

Prop. 48 (2007-2008). *Om lov om endringer i straffeloven 1902 og straffeprosessloven (kriminalisering av kjøp av seksuell omgang eller handling mv.)* Justis- og beredskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/3dc4b9d5c75a430b95cc537be99a87f1/no/pdfs/otp200720080048000dddpdfs.pdf> *20

Prop 66L (2019-2020). *Endringer i straffeloven mv. (avvergingsplikt, utenomrettslig tvangsekteskap, diskrimineringsvern, skyting mot politiet mv.)*. Justis- og beredskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/ebc345549f9f441e9dcee7a91fb214dc/no/pdfs/prp201920200066000dddpdfs.pdf> *163

Rasmussen, I., Strøm, S., Sverdrup, S. & Hansen, V. W. (2014). *Evaluering av forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester*. (Rapport 2014/30). Vista Analyse AS.

https://www.regjeringen.no/contentassets/0823f01fb3d646328f20465a2afa9477/evaluering_s_exkjoepsloven_2014.pdf *191

Retriever. (u.å.). *Retriever Research*. Hentet 7. februar 2023 fra <https://www.retrievergroup.com/product-research>

Sass, K. (2022, 31. desember). Sexkjøp er vold. *Bergens Tidende*. https://www.bt.no/article/bt-0Q9peg.html?mon_ref=retriever-info.com

Sjursø, D. E. & Lium, M. S. (2023, 2. januar). Straffelovrådets forslag vil gi få mennesker bedre vern mot overgrep og prostitusjon. *Aftenposten*.

<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/zEM9lw/straffelovraadets-forslag-vil-gi-faa-mennesker-bedre-vern-mot-overgrep-og-prostitusjon>

Skarstein, T. B. (2008). *Forbudet mot kjøp av sex - Erfaring fra Sverige og Finland*. (Perspektiv 01/08). Stortingets utredningsseksjon.

https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/utredningsseksjonen/perspektiv/perspektiv08_01.pdf *33

Skilbrei, M.-L. (2016). Rettighetskamper i prostitusjonsfeltet: Hvem sin rett til hva står på spill?. I I. Ikdahl & V. B. Strand (Red.), *Rettigheter i velferdsstaten: Begreper, trender, teorier* (s. 183-202). Gyldendal Juridisk. *19

Thidemann, I.-J. (2015). *Bacheloroppgaven for sykepleierstudenter: Den lille motivasjonsboken i akademisk oppgaveskriving*. Universitetsforlaget.

Tjora, A. (2018). *Viten skapt: Kvalitativ analyse og teoriutvikling*. Cappelen Damm Akademisk. *99

Tjora, A. (2020, 3. desember). Sosialkonstruktivisme. I *Store norske leksikon*.
<https://snl.no/sosialkonstruktivisme>

Åm, H. & Frøyhaug, M. (2021). Dokumenter som kvalitative primærdata. I A. Tjora (Red.), *En smak av forskning: Bacheloroppgaven som prosjekt, prosess og produkt* (s. 177-185). Cappelen Damm Akademisk.

Valgfritt pensum *1437